tolkning af forordningerne om social sikring, der går ud over, hvad der gælder bestemmelserne om arbejdskraftens frie bevægelighed [5].

30. a) Lad mig starte med forordning nr. 1408/71.

31. Som det fremgår af forordningens artikel 2, stk. 1, finder denne »anvendelse på arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, som er eller har været omfattet af lovgivningen i en eller flere medlemsstater, og som er statsborgere i en af disse stater eller er statsløse eller flygtninge bosat på en medlemsstats område, samt på deres familiemedlemmer og efterladte«.

32. Under henvisning hertil har sagsøgeren gjort gældende, at han anser sig for at være omfattet af forordningens personelle anvendelsesområde i egenskab af familiemedlem (ægtefælle) til en arbejdstager, der er statsborger i en medlemsstat og omfattet af lovgivningen i denne.

33. Reglen om ligebehandling i forordningens artikel 3 må herefter finde anvendelse på ham, således at han besidder rettigheder efter national lovgivning på samme vilkår som indenlandske statsborgere, hvilket så meget mere må gælde, når henses til, at han allerede oppebærer ydelser (ydelser til voksne handicappede) i sin egenskab af familiemedlem til en arbejdstager på et grundlag, hvorefter disse ydelser må sidestilles med tillægsydelser fra fonds national de solidarité.

34. Jeg mener dog ikke, at dette kan lægges til grund.

35. Jeg mener tværtimod, at Kommissionen har ret, når den gør gældende, at sagsøgeren, selv om han er gift med en fransk arbejdstager, ikke kan påberåbe sig forordning nr. 1408/71, jfr. navnlig artikel 2, stk. 1, og artikel 3, til støtte for et krav på en social sikringsydelse som de omhandlede ydelser fra fonds national de solidarité, der er udtryk for en umiddelbar, men derimod ikke en afledt rettighed, således at det er en forudsætning for rettighedens bestående, at denne skal være erhvervet i egenskab af familiemedlem til en arbejdstager.

36. Lad mig som Kommissionen starte med at henvise til dommen af 23. november 1976 i Kermaschek-sagen [6], hvor der var spørgsmål om et krav på tyske arbejdsløshedsydelser, som blev rejst under henvisning til artiklerne 67 og 69 i forordning nr. 1408/71 af en statsborger i et tredjeland, der var gift med en person med tysk statsborgerskab.

37. Domstolen antog i denne dom (præmis 7), at artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 »omfatter to klart forskellige persongrupper: dels arbejdstagere, dels deres familiemedlemmer og efterladte; ... mens personerne i den første gruppe har en selvstændig ret til de i forordningen angivne ydelser, har personerne i den anden gruppe kun en afledt ret, som de har erhvervet som medlemmer af en arbejdstagers familie eller som dennes efterladte, det vil sige en ret, som er afledt fra en person i den første gruppe«.

38. Sagt med andre ord, udspringer det krav på ligebehandling, som et familiemedlem til en arbejdstager tilhørende den første

5 — Jfr. dommen af 19. marts 1964 i sag 75/63, Unger, Sml. 1954-1964, s. 471.

6 — Sag 40/76, Sml. 1976, s. 1669.

persongruppe har i medfør af artikel 2, stk. 1, sammenholdt med artikel 3, af retsstillingen for familiemedlemmer til arbejdstagere med statsborgerskab i den pågældende medlemsstat, for så vidt angår afledte rettigheder, og ikke af retsstillingen og de umiddelbare rettigheder for arbejdstagere med statsborgerskab i denne medlemsstat.

39. Det princip, der fremgår af dommen i Kermaschek-sagen, er senere blevet bekræftet ved dommen af 6. juni 1985 i Frascogna-sagen [7] og ved dommmen af 20. juni 1985 i Deak-sagen [8].

40. Resultatet bliver herefter, at da sagsøgeren hverken er arbejdstager med statsborgerskab i en anden medlemsstat, eller har status som statsløs eller en hermed sidestillet status, idet han kun er medlem af en indenlandsk arbejdstagers familie, besidder han kun de rettigheder, der tilkommer familiemedlemmer til sådanne arbejdstagere som sådan.

41. Tillægsydelser fra fonds national de solidarité tilkendes imidlertid de ydelsesberettigede som en umiddelbar ret og ikke som en afledt ret, der tilkommer medlemmer af en arbejdstagers familie, hvorfor personer som sagsøgeren ikke kan påberåbe sig bestemmelserne i forordning nr. 1408/71 til støtte for et krav om sådanne ydelser.

42. Dette resultat ændres ikke af, at den pågældende (med rette eller urette) oppebærer ydelser til voksne handicappede.

43. Hvad angår den angivelige analogi, der består, for så vidt angår henholdsvis disse ydelser og tillægsydelser fra fonds national de solidarité, og som sagsøgeren vil påberåbe sig til støtte for sit krav på sidstnævnte ydelser, er det således ikke udtryk for et spørgsmål, som fællesskabsretten indeholder noget svar på, og i øvrigt synes der kun at være et delvis sammenfald med hensyn til betingelserne for at kunne opnå de to former for ydelser.

44. b) Hvad angår forordning nr. 1612/68, hvis artikel 7, stk. 2, indeholder bestemmelse om, at arbejdstagere med statsborgerskab i andre medlemsstater i den medlemsstat, hvori de er beskæftiget, har krav på de samme sociale fordele som indenlandske arbejdstagere, er dette ikke relevant i tilfælde som sagsøgerens, idet sagsøgeren ikke er statsborger i nogen medlemsstat.

45. Det fremgår utvivlsomt af Domstolens praksis, at det nævnte ligebehandlingsprincip ikke alene finder anvendelse på vandrende arbejdstagere, men også på deres familiemedlemmer — selv familiemedlemmer uden statsborgerskab i nogen medlemsstat — der har gjort brug af deres ret i medfør af artikel 10 i forordning nr. 1612/68 til at tage ophold hos den pågældende arbejdstager i den medlemsstat, hvori denne er beskæftiget [9].

46. Som Kommissionen har anført i sit indlæg, er de rettigheder, der tilkommer familiemedlemmer til vandrende arbejdstagere i medfør af artiklerne 7 og 10 i forordning nr. 1612/68, knyttet til de rettigheder for arbejdstageren selv, som udspringer af Traktatens artikel 48 og gennemførelsesbestemmelserne hertil.

7 — Sag 157/84, Sml. 1985, s. 1739, præmisserne 15-17.

8 — Sag 94/84, Sml. 1985, s. 1873, præmisserne 14-16.

9 — Jfr. dommen i Frascogna-sagen (ovennævnt, præmis 23), og dommen i Deak-sagen (præmis 22), samt endvidere dommen af 30. september 1975 i sag 32/75, Cristini (Sml. s. 1085, 1095, præmisserne 14 ff., og dommen af 16. december 1976 i sag 63/76, Inzirillo (Sml. s. 2057, præmisserne 19 og 20).

47. Som Domstolen har fastslået i dommen af 18. juni 1987 i Lebon-sagen [10], er formålet med den ret til ligebehandling, som arbejdstagere med statsborgerskab i en medlemsstat har »med hensyn til de fordele, der er givet deres familiemedlemmer, [at bidrage] til, at vandrende arbejdstagere integreres i modtagerlandets arbejdsmiljø, således som det er formålet med arbejdskraftens frie bevægelighed«.

48. Det er således kun i det omfang, en arbejdstager har gjort brug af sin ret til fri bevægelighed, at familiemedlemmerne — som indirekte og »afledte« ydelsesberettigede — kan støtte ret på de pågældende fællesskabsretlige bestemmelser. Kort sagt, det er en forudsætning for, at artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 1612/68 kan finde anvendelse, at den pågældende er familiemedlem til en »arbejdstager, der er statsborger i en medlemsstat og er beskæftiget på en anden medlemsstats område« (artikel 10).

49. Som fremhævet af Kommissionen, er sagsøgeren i denne sag — hvis hustru er en fransk statsborger, som efter de i sagen fremlagte oplysninger aldrig har været beskæftiget i en anden medlemsstat — ikke ægtefælle til en arbejdstager efter artikel 10 i forordning nr. 1612/68. Denne forordning kan derfor ikke finde anvendelse i sagsøgtes tilfælde.

50. Domstolen har allerede udtalt sig i samme retning i dommen af 27. oktober 1982 i Morson-Jhanjan-sagen [11], der vedrørte to surinamske statsborgere, der ønskede at tage ophold hos deres børn, der i begge tilfælde var nederlandske statsborgere, som udøvede en lønnet beskæftigelse i Nederlandene, og som aldrig havde været beskæftiget i en anden medlemsstat. Domstolen fastslog, at det fremgik af ordlyden af forordning nr. 1612/68, at denne ikke omfatter familiemedlemmer, som forsørges af en arbejdstager, der er statsborger i den medlemsstat, i hvilken arbejdstageren er beskæftiget (jfr. præmis 13). Domstolen fremhævede endvidere i dommen (jfr. præmis 16), at Traktatens bestemmelser om arbejdskraftens frie bevægelighed (navnlig artikel 48) og gennemførelsesbestemmelserne hertil (herunder forordning nr. 1612/68) »ikke kan bringes i anvendelse i situationer, som ikke har nogen som helst tilknytning til de forhold, fællesskabsretten gælder for« [12].

51. **E** - Jeg skal herefter sammenfattende foreslå, at Domstolen besvarer de præjudicielle spørgsmål fra Tribunal des affaries de sécurité sociale de Nanterre efter følgende retningslinjer:

»1) Artikel 4 i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der

10 — Sag 316/85 (Sml. 1987, s. 2811, præmis 11).

11 — De forenede sager 35 og 36/82 (Sml. 1982, s. 3723, 3736, præmisserne 13 ff).

12 — Jfr. i samme retning dommen af 28. juni 1984 i sag 180/83, Moser, Sml. s. 2539, 2547, præmisserne 14-16, samt ligeledes dommen af 23. januar 1986 i sag 298/84, Iorio, Sml. s. 247, præmis 14.

flytter inden for Fællesskabet, skal fortolkes således, at forordningens saglige anvendelsesområde omfatter en tillægsydelse fra en national »solidaritetsfond«, der tildeles modtagere af invalidepension for at sikre disse et mindsteunderhold, for så vidt de pågældende har et retskrav på ydelsen.

2) Familiemedlemmer til en arbejdstager med statsborgerskab i en medlemsstat kan uanset deres nationalitet ikke støtte ret på artikel 2, stk. 1, og artikel 3 i forordning nr. 1408/71, for så vidt angår krav på ydelser som dem, der udbetales af fonds national de solidarité, og som tildeles de ydelsesberettigede efter personlige kriterier og uafhængigt af, om de er medlemmer af en arbejdstagers familie.

3) Rådets forordning nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet finder ikke anvendelse på forhold, der er ganske uden sammenhæng med, hvad fællesskabsretten tilsigter at regulere. Familiemedlemmer til en arbejdstager med statsborgerskab i en medlemsstat, der uden selv at være statsborgere i en medlemsstat har bopæl hos arbejdstageren i den medlemsstat, som denne er statsborger og beskæftiget i, kan derfor ikke støtte ret på forordningen, når arbejdstageren aldrig har gjort brug af sin ret til fri bevægelighed inden for Fællesskabet.«

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)
17. december 1987 *

I sag 147/87,

angående en anmodning, som tribunal des affaires de sécurité sociale de Nanterre i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

Saada Zaoui, Nanterre,

mod

Caisse régionale d'assurance maladie de l'Ile-de-France (CRAMIF), Paris,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af fællesskabsretten, herunder navnlig Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366),

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden G. C. Rodríguez Iglesias, dommerne T. Koopmans og C. Kakouris,

generaladvokat: J. L. da Cruz Vilaça
justitssekretær: fuldmægtig B. Pastor

efter at der er afgivet indlæg af:

— Den Franske Republiks regering ved E. Belliard og C. Chavance som befuldmægtigede,

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved J. Griesmar, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

* Processprog: Fransk.

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 17. november 1987,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 9. december 1987,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 9. oktober 1986, indgået til Domstolen den 11. maj 1987, har tribunal des affaires de sécurité sociale de Nanterre i medfør af EØF-ens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af fællesskabsretten, herunder navnlig Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag, som Saada Zaoui, der er født i Algeriet og gift med en kvinde med fransk statsborgerskab, og som oppebærer en fransk invalidepension, har anlagt mod Caisse régionale d'assurance maladie de l'Ile-de-France (sygeforsikringen for området Ile- de-France, herefter benævnt »sagsøgte«) til prøvelse af sagsøgtes afslag på at tilkende ham tillægsydelser fra fonds national de solidarité (»den nationale solidaritetsfond«).

3 Ifølge den pågældende franske lovgivning tilkendes tillægsydelser personer, der oppebærer ydelser som følge af alderdom eller invaliditet, og som er uden tilstrækkeligt underhold. Tillægsydelser tilkendes af fonds national de solidarité, som blev oprettet i 1956 med henblik på at fremme beskyttelsen af ældre, navnlig ved ydelse af supplerende tilskud til ydelser af forskellig art, som ældre oppebærer.

4 Sagsøgtes afslag på at tildele Zaoui tillægsydelser blev begrundet med, at han som ikke-fransk statsborger ikke havde krav på sådanne. Den nationale retsinstans har herom fremhævet, at det er rigtigt, at Zaoui ikke er fransk statsborger, at han ikke